

Guia per a la constitució d'un Espai de Reflexió Ètica en Serveis Socials (ERESS)

Grup de treball ERESS

Març 2026

Guia per a la constitució d'un Espai de Reflexió Ètica en Serveis Socials (ERESS)

Grup de treball ERESS

©Unió Catalana d'Hospitals

1a Edició març 2026

Coordinació tècnica:

Pepa Romero (La Unió)

Ivan Cano (La Unió)

Marta Forner (La Unió)

Comitè impulsor:

Consell de Sector de Serveis Socials i Autonomia Personal

Disseny i edició:

La Unió

Índex

1. Introducció i objectius	3
2. Què és un ERESS	5
3. Per què disposar d'un ERESS	6
4. Procediment per a constituir un ERESS	7
5. Composició de l'ERESS	8
1. Membres de l'ERESS.....	8
2. Compromisos dels membres.....	9
3. Competències dels membres	9
4. Formació dels membres	10
6. Funcions de l'ERESS	11
7. Funcionament de l'ERESS	12
8. Avaluació	13
9. Conclusions	14
Annex	15

1. Introducció i objectius

La Unió és una associació que, des de fa 50 anys, agrupa entitats sanitàries i socials de Catalunya, amb la missió de promoure la qualitat, la innovació i la sostenibilitat del sistema. Mitjançant els seus Consells de Sector i Consells Tècnics Assessors, l'entitat genera espais de debat i intercanvi de coneixement que contribueixen a avançar cap a un model més integrat, eficient i centrat en les persones.

Enguany, en el marc del Consell de Sector de Serveis Socials i Autonomia Personal s'ha prioritzat centrar-se en l'ètica en els Serveis de Salut i Serveis Socials. L'objectiu principal d'aquesta perspectiva és garantir el respecte als drets de les persones i assegurar una atenció respectuosa tant envers les persones usuàries com envers les seves famílies. En l'àmbit social, aquest enfocament es concreta mitjançant els Espais de Reflexió Ètica en Serveis Socials (ERESS).

La reflexió ètica ha d'esdevenir un element integral de la pràctica diària, complint amb els deures deontològics i generant un impacte positiu en la vida de les persones. Això implica que els professionals i les entitats que presten serveis d'atenció han de vetllar per la dignitat, el benestar i l'autonomia de les persones, posant al centre les seves preferències i decisions.

Amb la voluntat d'impulsar un espai de reflexió ètica col·lectiva, des de La Unió es va difondre, al 2024, una enquesta a les gerències, direccions i referents dels ERESS de les entitats del sector social associades a La Unió, amb els següents objectius:

- Conèixer la realitat actual a les entitats i centres associats a La Unió.
- Utilitzar aquesta informació com a punt de partida per oferir suport, orientació i propostes de creixement conjunt.
- Plantejar la realització de sessions formatives i informatives, debats, benchmarking, etc.

Un cop identificada la situació dels centres en relació als ERESS i detectades les seves, es va decidir constituir un Grup de Treball sobre els ERESS. La tasca encomanada a aquest grup de treball va ser dissenyar una guia amb informació clara, senzilla, concreta, accessible i funcional, orientada tant als professionals com a la ciutadania amb l'objectiu de difondre els fonaments dels ERESS i facilitar-ne la implementació

Els resultats del treball col·laboratiu han permès extreure aprenentatges compartits i recomanacions concretes, que es recullen en aquest informe amb la voluntat d'esdevenir una guia útil per a totes les organitzacions del sector, contribuint a la incorporació de la perspectiva ètica en la pràctica quotidiana dels centres.

Es tracta d'una guia pràctica adreçada a les organitzacions que vulguin crear o consolidar el seu ERESS. Hi trobaran passos concrets i criteris orientats en àmbits com el procediment per a la constitució de l'ERESS, la definició de rols, la selecció de membres, les funcions de l'òrgan, el seu funcionament intern i els mecanismes d'avaluació i comunicació.

A continuació, es presenta la Guia per a la constitució d'un ERESS.

2. Què és un ERESS

Un ERESS és un espai voluntari i participatiu, on els professionals de l'equip multidisciplinar del centre poden dialogar, compartir i reflexionar sobre l'ètica en la pràctica del dia a dia. És un espai on totes les veus són escoltades des del respecte i la igualtat entre els professionals.

El seu objectiu principal és millorar la qualitat de l'atenció a les persones i les seves famílies, promovent valors ètics i bones actituds en la cura de les persones ateses.

L'ERESS és un espai:

- **De reflexió ètica**, per dialogar i expressar-se, on les persones siguin escoltades i se sentin representades.
- **De deliberació**, per acomodar les diverses opcions morals i sensibilitats dels participants.
- **Consultiu**, per fer recomanacions no vinculants, per ajudar a resoldre dilemes ètics o situacions que provoquin distrès moral.
- **Formatiu** per a promoure la sensibilització i la formació en valors ètics.
- **Creatiu**, per generar propostes d'intervenció aplicables a la pràctica assistencial.
- **Interdisciplinari** per aportar la perspectiva ètica des de les diferents disciplines.

3. Per què disposar d'un ERESS

Els ERESS neixen amb la vocació d'evolucionar cap a la maduresa ètica de les persones i de les organitzacions, per:

- Disposar d'una eina consultiva i fàcilment accessible on compartir les situacions que puguin generar conflictes o dilemes ètics.
- Promoure la sensibilització i la formació en valors ètics dins de les organitzacions.
- Fomentar i difondre bones pràctiques mitjançant l'elaboració i revisió de protocols, criteris i recomanacions.

4. Procediment per a constituir un ERESS

Es defineixen els següents 8 passos per a la constitució formal de l'ERESS:

1. Crear un grup impulsor que iniciï el procés de creació de l'ERESS.
2. Informar l'organització sobre la voluntat de constituir un ERESS per obtenir suport i complicitat institucional.
3. Donar a conèixer als professionals del centre la iniciativa de crear un ERESS, facilitant tota la informació necessària.
4. Informar la resta de la població vinculada (familiars, amics, comunitat...) sobre els aspectes relacionats amb l'ètica de l'organització.
5. Redactar el Reglament de règim intern que definirà el funcionament de l'ERESS.
6. Seleccionar els membres voluntaris que volen formar part de l'ERESS.
7. Constituir formalment l'ERESS, seguint el Reglament de règim intern i elaborant l'Acta de constitució.
8. Gestionar i acreditar l'ERESS davant l'organisme pertinent.

5. Composició de l'ERESS

La composició de l'ERESS ha de garantir un bon equilibri entre perfils i representativitat per construir un espai que realment reflecteixi les necessitats i expectatives de la ciutadania i que alhora sigui útil per a l'organització.

1. Membres de l'ERESS

Es defineixen les figures principals que haurien de formar part d'un ERESS, així com els criteris addicionals a tenir en compte per cadascuna.

Taula resum de la composició d'un ERESS

Figura	Observacions i Criteris addicionals a considerar
President/a (coordinador/a)	S'escollirà la presidenta/t i/o coordinador/a de l'ERESS, per tots els membres, com a professional més idoni en base a criteris com: formació, expertesa, habilitats comunicatives, sensibilització,...bon líder amb credibilitat.
Secretari/ària	A escollir pel grup ERESS
Vocals	<p>Criteris de selecció i voluntarietat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sensibilitat per l'ètica • Formació <p>Compromís màxim de membres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Es recomana una composició mínima d'entre 5 i 7 membres <p>Permanència i renovació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Compromís de permanència de 2 anys • La participació es renovarà cada 2 anys fins a un màxim de 3 renovacions per membre
Representant d'usuaris familiars	Es recomana contemplar l'opció d'incloure al grup de l'ERESS aquesta figura.

2. Compromisos dels membres

A continuació, es defineixen els compromisos dels membres de l'ERESS.

Compromisos dels membres

- Respectar i fomentar els Drets i deures de les Persones.
- Escoltar la opinió dels participants.
- Garantir l'autonomia, la independència i la pluralitat dels seus membres en els processos de deliberació.
- Mantenir la confidencialitat de la informació i de les dades que es tractin.
- Fer de Líders en el centre.
- Assessorar èticament.
- Formar part dels ERESS al menys dos anys.
- Mantenir una formació continuada en ètica.
- Elaborar memòria anual.

3. Competències dels membres

A continuació, es defineixen les competències generals recomanades pels membres de l'ERESS.

Competències dels membres

- Per formar part d'un ERESS cal tenir unes competències i actitud que afavoreixen el diàleg, la deliberació i el consens.
- Capacitat per cedir i moure's de les pròpies conviccions, intentant ser imparcials.
- Capacitat de treball en equip, la suma de tots donarà l'argument.
- Empatia, proximitat i comprensió de l'altre.
- Promoure la formació, des de la teoria i la pràctica, d'un nivell de consciència ètica que presideixi les intervencions assistencials de tots els professionals i especialment dels membres del ERESS.

4. Formació dels membres

Es recomana que els membres disposin d'una formació mínima en l'àmbit de l'ètica:

Formació recomanada

- Les persones que formin part dels ERESS hauran de tenir un mínim de 20 h de formació específica d'ètica impartides per una universitat, institut de formació o similar.
- Dintre del Pla de formació, caldrà programar formació continuada i participació en fòrums, jornades, congressos, etc., pels membres de l'ERESS.

6. Funcions de l'ERESS

Definir amb claredat les funcions d'un ERESS és el primer pas per assegurar-ne la utilitat i l'impacte. El primer pas és definir-la finalitat i les funcions generals, d'ofici i a demanda dels ERESS, per abordar els temes que s'hi han de tractar, el compromís institucional necessari i disposar d'un marc de funcionament clar però flexible, capaç d'adaptar-se a cada context.

1. Funcions generals

- **Proporcionar una eina de debat accessible i propera** per organitzacions i professionals.
- **Promoure la sensibilització i la formació en valors ètics** dins l'organització.
- **Fomentar i difondre bones pràctiques professionals i organitzatives** (protocols, recomanacions,..).
- **Col·laborar en la formació sobre ètica** de tots els professionals.
- **Fomentar el respecte als drets humans** en l'àmbit de l'atenció social i sanitària.
- **Vetllar pel compliment i actualització del Reglament de règim intern** de l'ERESS.
- **Mantenir-se al dia de les actualitzacions i recomanacions de l'administració.**

2. Funcions d'ofici

- **Redactar documents amb la visió ètica** sobre qüestions que requereixin una resposta institucional.
- **Impulsar accions formatives** en bioètica, adreçades tant als professionals de la institució com a la comunitat de l'entorn.
- **Generar espais de reflexió i debat** sobre situacions clíniques o socials freqüents.

3. Funcions a demanda

- **Atendre consultes sobre casos clínics concrets** que plantegin dilemes ètics.
- **Emetre recomanacions no vinculants** sobre conflictes o dilemes ètics plantejats.
- **Revisar protocols assistencials i documentació** des d'una perspectiva ètica quan sigui sol·licitat.

7. Funcionament de l'ERESS

A partir de les experiències dels membres del grup de treball en el seu dia a dia com a referents de l'ERESS, es presenten els diferents apartats a tenir en compte per al correcte funcionament d'un ERESS.

Aspectes clau per al funcionament d'un ERESS

■ Periodicitat de les reunions

- Es realitzaran un mínim de **quatre reunions ordinàries l'any**, a més de les sessions extraordinàries que es considerin necessàries.
- Per les reunions ordinàries i extraordinàries, es recomana la presència de la meitat + 1 dels membres.

■ Circuit

- Cada centre establirà el seus canals de comunicació-informació, **circuits de consultes per presentar els casos i de convocatòria** especificant qui convoca, amb quina antelació i per quin canal.

■ Actes

- El secretari/a elaborarà les **actes de cada reunió**, que recollirà els acords, recomanacions, accions de millora i seguiment.

■ Reglament intern

- Cada ERESS disposarà d'un **Reglament de règim intern** (RGI).

■ Pla de treball

- S'elaborarà un **Pla de Treball Anual** amb els objectius, formació i activitats previstes, amb un calendari anual.

■ Memòria

- Es redactarà una **Memòria Anual** amb el resum de l'activitat realitzada, conclusions i propostes de millora.

■ Visibilitat i difusió de l'ERESS

- Vincular l'ERESS al Comitè d'Ètica Assistencial si existeix en la institució.
- Cada entitat utilitzarà els seus canals de comunicació establerts per difondre les possibles recomanacions, bones practiques i activitats formatives

8. Avaluació

L'avaluació és l'eina que permet mesurar si un ERESS compleix amb la seva finalitat i genera valor real per a l'organització i la comunitat. Igualment, comunicar de manera clara l'impacte de l'ERESS és clau per mantenir el compromís dels participants i reforçar-ne la legitimitat.

Es proposa un llistat bàsic d'indicadors per tal de poder valorar diferents aspectes d'activitat realitzada.

Proposta d'indicadors de Seguiment- Avaluació

- Núm. de casos presentats.
- Núm. de casos tancats.
- Procediments.
- Formació en ètica.
- Accions de millora planificades (enquestes, circuits...).
- Accions de millora realitzades.
- Nombre de treballs de recerca.
- Memòria anual.

9. Conclusions

Durant la pràctica professional en els àmbits sanitari i socials es posa de manifest, de manera reiterada, l'aparició de situacions que generen dilemes ètics que requereixen una anàlisi acurada i una resposta rigorosa. Malgrat la rellevància i el suport que proporcionen els Comitès d'Ètica Assistencial (CEA) i els Espais de Reflexió Ètica en Serveis Socials (ERESS), es constata que una part important de l'ètica aplicada en la quotidianitat —l'anomenada *ètica de les petites coses*— queda sovint fora del seu abast operatiu immediat.

Aquesta realitat evidencia la necessitat que els professionals disposin d'eines i orientacions que permetin gestionar amb solvència la complexitat moral inherent a l'exercici de les seves funcions. Igualment, les organitzacions han de continuar desenvolupant i consolidant la seva competència ètica institucional, promovent entorns que facilitin la deliberació, el debat serè i l'anàlisi compartida de situacions que afecten la qualitat de l'atenció.

En aquest sentit, fomentar espais estructurats de reflexió, facilitar la comunicació de dubtes i inquietuds, i gestionar de manera adequada la diversitat moral existent tant en els equips professionals com en les persones ateses constitueixen elements essencials per reforçar una cultura ètica sòlida i transversal. Aquest procés contribueix a millorar la coherència de les decisions, a reforçar la confiança mútua i a garantir que les actuacions s'alineïn amb els principis i valors que orienten els serveis públics.

L'impuls d'aquesta cultura ètica, integrada en tots els nivells de l'organització, és una condició indispensable per avançar cap a un model d'atenció plenament centrat en la persona, que garanteixi la dignitat, els drets i l'autonomia de les persones usuàries. Així mateix, contribueix a reforçar la qualitat del sistema, a augmentar la transparència i a dotar les organitzacions d'una major capacitat de resposta davant dels reptes emergents.

En definitiva, l'enfortiment de l'ètica aplicada i de proximitat és un vector estratègic que consolida el compromís de les entitats amb la millora contínua, promou la confiança de la ciutadania i afavoreix un sistema sanitari i social més responsable, més equitatiu i més alineat amb els valors del servei de l'atenció.

Aquesta guia neix amb vocació de ser un recurs viu, susceptible d'enriquir-se i evolucionar a mesura que les entitats apliquin la guia i comparteixin noves experiències i aprenentatges.

Annex

Enllaços d'interès:

- Continguts mínims de la formació en ètica per a les persones interessades en formar part d'un espai de reflexió ètica en serveis d'intervenció social (ERESS). 2013. [Enllaç](#).
- Criteris per a la constitució dels espais de reflexió ètica en serveis d'intervenció social. 2011. [Enllaç](#).
- Recomanacions del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya (CESSC) per autoavaluar el funcionament dels espais de reflexió en ètica en serveis socials (ERESS). 2014. [Enllaç](#).
- Legislació vigent: Decret 27/2025, de 25 de febrer, del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya. Capítol II - Els espais de reflexió ètica en els serveis socials. [Enllaç](#).
 - Deroga l'[ORDRE ASC/349/2010, de 16 de juny, del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya](#).
- Documentació addicional ERESS. [Enllaç](#).

Entitats representades al Grup de Treball.

Entitat
Althaia, Xarxa Assistencial Universitària de Manresa, F.P
Associació Benestar i Desenvolupament*
Clínica Barceloneta - Colisée
ConSORCI Hospitalari de Vic
ConSORCI Sanitari Alt Penedès i Garraf
Corporació Sanitària Parc Taulí
Fundació ASPACE Catalunya
Fundació Hospital de la Santa Creu De Vic
Fundació Hospital de Palamós - Serveis de Salut Integrats del Baix Empordà
Fundació Hospital Sant Joan de Déu de Martorell*
Fundació Privada Assistencial Mutuam*
Fundació Privada Sant Francesc d'Assís*
Fundació Sociosanitària i Social Santa Tecla*
Fundació Vallparadís, F.P.C.*
SAR Residencial i Assistencial Sociosanitari

*Membres del grup motor per a l'elaboració de la Guia ERESS.